

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Діти, уважно послухайте оповідання «Гірке морозиво», щоб могли сказати хто вам більше сподобався: Оленка чи Петрик.

II. Словникова робота.

Костур — палиця.

Защбетала — привітно заговорила.

Лоток — підставка, на яку викладають морозиво.

III. Слухання тексту.

Гірке морозиво

Оповідання

— Петрику, ти це куди біжиш?

— По морозиво, — похвалився хлопчик.

— І я теж з'їла б... — зітхнула Оленка. — Та грошей зараз немає.

— Ходімо, дам половину, — запропонував Петрик. — Тільки потім віддаш цілу. Згода?

Оленка промовчала. Дуже вже хотілось їй морозива. А онде й лоток, біля якого товпилися люди. Тут діти побачили дідуса, який штурхав костуром по землі, наче щось шукав.

— Дідуню, ви щось загубили? — спитала Оленка.

— Ой, дітоньки, поспішав по ліки, та спіткнувся і розгубив гроші. А окуляри дома забув, у піджаку.

— То ми вам допоможемо, — защбетала дівчинка і кинулась разом із Петриком збирати монети.

— Ну, от і все. Тримайте, — передаючи гроші старому, мовив хлопчик.

Дідусь подякував і пішов у бік аптеки, а діти — мерщій за морозивом.

— Дві порції дайте, — задихавшись від бігу, попросив Петрик.

— Як дві? У тебе ж грошей було тільки на одну, — здивувалась Оленка.

— Т-с-с-с! Я, коли збирав монети, на одну наступив. Все одно дід недобачає. А нам зате обом по морозиву буде.

— А якщо дідусеві на ліки не вистачить. Ти подумав?

— Хе! Велике діло — двадцять копійок. А якби не ми, він би ще й досі шукав.

— Який сором, — обличчя дівчинки зблідло. — Я не хочу такого морозива, — промовила рішуче. — Це гірке морозиво!

А далі благально: — Тітонько, нам тільки одну дайте. Одну.

Оленка схопила здачу і бігом до аптеки.

— От чудна, — знизав плечима Петрик. — А говорила, морозива хоче.

Михайло Конончук

Тестові завдання.

1. З якою умовою Петрик згодився дати Оленці половину морозива?

- 1) Вона віддасть гроші.**
- 2) Віддасть цілу порцію.**
- 3) Вгостив дівчинку безплатно.**

2. Як діти допомогли дідусеві?

- 1) Знайшли гроші.**
- 2) Купили ліки.**
- 3) Принесли окуляри.**

3. Як вчинив Петрик?

- 1) Віддав всі знайдені гроші.**
- 2) Забрав собі всі.**
- 3) Віддав частину грошей.**

4. Чому Оленка відмовилась від морозива?

- 1) Воно було гірке.**
- 2) Холодне.**
- 3) Дівчинка чесна.**

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Розгляньте малюнок (на малюнку годівниця з птахами).

— Кого ви бачите на малюнку?

— Як поведяться птахи біля годівниці?

II. Словникова робота.

Жвава — рухлива.

Схаменутись — отямитись.

Метушитись — не до ладу рухатись.

Надулась — нашорошила пір'я.

III. Слухання тексту.

Жадібна синичка

Коли випав перший сніг, діти в нашому дворі змайстрували годівничку. Тільки-но розвиднілося — прилетіла до неї жвава синичка. Схопила в дзьоб гарбузове насіння — й пур на тополю. Всілася, притиснула насіння до гілки лапками й ну його дзьобати. Та так спритно це в неї вийшло, що я й схаменутися не встиг, як вона спурхнула з дерева за другим. А тут і три горобці нагодилися. Вгледіла синиця непроханих гостей, заметушилася, пір'я настовбурчила. Присіла біля насіння, дзьобом сердито клацає.

Горобці, напевно не хотіли сваритися. Подзьобали біля годівниці на землі крихт та й полетіли собі далі. А синичка наїлась вдосталь, надулася, ніби кулька, й нікого до годівнички не підпускає. Не часто стрінеш таку жаднюгу.

Всі знають, що синички взимку літають зграйками. Так легше здобути їжу, зігрітися. А ця чомусь літала сама.

Може, якраз через цю жадібність птахи й не схотіли з нею дружити?

Віктор Приходько

Перевірка прослуханого.

1. Коли діти змайстрували годівничку?

- 1) Як випав перший сніг.
- 2) Коли настали морози.
- 3) Коли закінчилась зима.

2. Чим пригощали птахів діти?

- 1) Салом.
- 2) Гарбузовим насінням.
- 3) Соняшниковим насінням.

3. Як поводитись синичка біля годівнички з іншими пташками?

- 1) Вона з ними подружилась.
- 2) Побилась.
- 3) Відігнала від годівнички.

4. Чому синичка залишилась самотньою?

- 1) Бо всі пташки з нею посварились.
- 2) Ніякі птахи не прилітали до годівнички.
- 3) Синичка була жадібна.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Я буду читати оповідання, а ви уважно слухайте. Запам'ятайте головних героїв і їх вчинки. (Читати весело, виразно, доносячи до уяви дітей всю ситуацію, акцентуючи увагу на ключовому епізоді — реакція Тимка на слова дядька).

II. Словникова робота.

Бригадир — людина, яка організовує, керує роботою інших людей, допомагає відстаючим і несе відповідальність за виконання роботи.
Вилущитись — звільнитись.

III. Слухання тексту.

Горіхи Оповідання

Зовсім несподівано і осінь підкралася. Листя на деревах жовтіє і опадає. Діти, а з ними й Даринка прийшли до великого фруктового саду за селом, де чоловіки й жінки збивають горіхи. В руках у всіх довгі палиці. І ними дістають аж до вершечка дерев, вдаряють по гілляках, — додолу падають голенькі, ще мокрі горіхи. Вилущуються зі своїх зеленавих, але вже поморщених кожусків, котяться по землі. Дядько Лесь, бригадир, запримітив дітлахів, питає:

— Що скажете, молоді люди?

— Прийшли вам допомагати, — за всіх каже Дарка.

— Це діло, — крутить вуса дядько. — Без вас ми не впораємося. Беріть кошики, носіть горіхи в ящики.

Дарка і Тетянка зразу взялися до праці. Тимко — ні. Він каже дівчаткам:

— А я не буду носити горіхи. Дядько Лесь мені задурно дасть горіхів. Він

— рідня мені, а ви — чужі.

Віднесли кілька кошиків Дарка з Тетянкою, а тоді дядько Лесь зупинив їх:

— Славно попрацювали. Тепер вам належить кожній по десять горіхів.

Простягає руку Дарка, простягає Тетянка. І Тимко простягає.

— А ти, Тимку, хіба працював? — дивується дядько Лесь. Дівчаткам шкода стає Тимка, хочуть поділитися з ним

горіхами. Але хлопчик підбігає до дядька і, не зводячи голови каже:

— Давайте кошика, я також носитиму...

Дмитро Герасимчук

IV. Перевірка прослуханого.

1. Яка була пора року?

- 1) Літо.**
- 2) Осінь.**
- 3) Зима.**

2. Як діти допомагали дорослим?

- 1) Збивали горіхи палицями.**
- 2) Збирали горіхи на землі.**
- 3) Носили кошики з горіхами.**

3. Чому дядько не дав Тимкові горіхів?

- 1) Хлопчик не захотів горіхів.**
- 2) Бо Тимко не хотів працювати.**
- 3) Бо горіхи були мокрі.**

4. Чому хлопчик взявся до роботи?

- 1) Йому стало соромно за свою поведінку.**
- 2) Бо його попросили.**
- 3) Він образився, що не одержав горіхів.**

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Зараз я прочитаю цікаве і трохи смішне оповідання. Ви всі уважно його послухайте. Така пригода може трапитись і з кимось із вас. Подумайте, всерйоз чи жартома автор розповідає про свою героїню?

II. Слухання тексту.

Ледача подушка

Маленькій Яринці треба рано-рано вставати, щоб до школи йти, а не хочеться, ой як не хочеться! Ввечері питає Яринка у дідуся:

- Дідусю, чому вранці вставати не хочеться? Навчіть мене, дідусю, спати так, щоб хотілося вставати і йти до школи.**
- Це подушка в тебе ледача, — відповів дідусь.**
- А що ж їй зробити, щоб не була ледачою?**
- Знаю я таємницю, — пошепки сказав дідусь.**
- Ото саме тоді, як вставати не хочеться, візьми подушку, винеси на свіже повітря, добре вибий її кулачками — вона й не буде ледачою.**

— Справді? — зраділа Яринка. — Я завтра так і зроблю.

Ще дуже рано, а треба збиратись до школи. Не хочеться вставати Яринці, але ж треба нарешті подушку провчити, лінощі з неї вибити!

Схопилась Яринка, швиденько одяглася, взяла подушку, винесла на подвір'я, поклала на лавку — та кулачками її, кулачками.

Повернулася до хати, поклала подушку на ліжко — та й умиватися. А дідусь у вуса посміхається.

Василь Сухомлинський

III. Перевірка прослуханого.

1. Куди щоранку ходить Яринка?

- 1) До школи.
- 2) Гуляти.
- 3) В дитсадок.

2. Що вона запитала у дідуся?

- 1) Чи не ледача вона?
- 2) Чому вранці вставати не хочеться?
- 3) Чому дідусь встає так рано?

3. Що порадив дівчинці дідусь?

- 1) Почекати, поки захочеться вставати.
- 2) Винести ледачу подушку і вибити.
- 3) Швиденько встати.

4. Чи можна назвати Яринку ледачою?

- 1) Так, бо вона не хотіла рано вставати.
- 2) Ні, вона хотіла навчитись вставати раненько і навчилась.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Читайте оповідання емоційно і виразно, відтворіть переживання дітей за самотню бабусю і їх гордість за вчинене.

II. Словникова робота.

Хурделиця — завірюха, метелиця.

III. Слухання тексту.

Протоптали стежку

Оповідання

Уночі була хурделиця. Намело кучугури снігу. Рано-вранці у школу йшло троє дітей — Юрко, Михайлик і Ніна. Всюди коло хат з'явилися люди. Відкидали лопатами сніг, прокладали доріжки.

Ось хатина бабусі Марії. Вона живе одна-однісінька. Зупинились діти біля бабусинового двору. Нікого не видно.

— Як же бабуся до криниці вийде? Снігу ж скільки, — сказав Юрко.

— Давайте протопчемо стежку від хати до криниці! — порадив Михайлик.

Діти увійшли на бабусине подвір'я. Йшли по глибокому снігу. Від воріт до хати йти було дуже важко. А від хати до воріт — трохи легше.

Пройшли раз, два, три рази. Протоптали стежку від воріт до хати і від хати до криниці.

Спітнілі, стомлені, радісні діти йшли до школи. Вони думали: ось бабуся Марія вийшла з хати. Побачила стежку. Радіє...

В. Сухомлинський

IV. Перевірка прослуханого.

1. Куди йшли діти?

1) На гірку. 2) До школи. 3) На ставок.

2. Кого побачили діти біля хатини бабусі Марії?

1) Нікого.

2) Бабусю.

3) Людей, які відкидали сніг.

3. Що вирішили зробити учні?

1.) Допомогти бабусі відкидати сніг.

2) Протоптати стежинку.

3) Покликати на допомогу дорослих.

4. Про що думали діти?

1) Бабуся подякує їм за допомогу.

2) Бабуся зрадіє, коли побачить стежечки.

3) Запросить їх до хати і пригостить пиріжками.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Діти, коли ви будете слухати казку, зверніть увагу на те, яким наполегливим був Муравлик.

II. Словникова робота.

Вмостив — поклав.

Спітнів — вкрився потом.

Бабка — гриб.

Наполегливий — той, хто доводить розпочату справу до кінця, хоча б яких зусиль йому не довелося докласти.

III. Слухання тексту.

Казка «Наполегливий Муравлик»

Біг маленький чорненький Муравлик. Поспішав додому. Ніс своїм мурав'ятам макове зернятко. Раптом бачить — лежить на дорозі гарбузова насінина — велика, солодка, пахуча. Відклав Муравлик убік макове зернятко й почав піднімати гарбузову насінину. Підняв на спину, але не втримав. Звалилась насінина. Муравлик підняв її ще раз, вмостив на спину. Але знов не втримав. Так він піднімав насінину багато разів, але вона все падала й падала.

Муравлик увесь спітнів, але не відступав.

Раптом чує: хтось тихо сміється. Озирнувся Муравлик, бачить — сидить при дорозі Бабка й усміхається:

— Ти підймав зерно уже тисячу разів, — мовила Бабка, — невже тобі не набридло? Адже нічого в тебе не вийде. Залиш зерно, хай лежить собі.

— Не вийде у того, хто рахує невдачі, — відповів Муравлик. І знову взявся за насінину.

Через півгодини, нарешті, примостив її на спині й поніс додому.

Ось який наполегливий Муравлик.

За В. Сухомлинським

IV. Перевірка прослуханого.

1. Куди поспішав Муравлик?

- 1) В ліс.**
- 2) Додому.**
- 3) На поле.**

2. Що він побачив на дорозі?

- 1) Гарбузову насінину.**
- 2) Соняшникову насінину.**
- 3) Квіткову насінину.**

3. Хто сміявся з Муравлика?

- 1) Лисичка.
- 2) Бабка.
- 3) Сироїжка.

4. Яке речення виражає головну думку твору?

- 1) Ось який наполегливий Муравлик.
- 2) Не вийде у того, хто рахує невдачі.
- 3) Муравлик увесь спітнів, але не відступав.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Коли будете слухати текст, зверніть увагу, з чим хлопчик порівнював кожную річ.

II. Словникова робота.

Гомонять — говорять.

Таємниче — по секрету.

Додолу — вниз.

III. Слухання тексту.

Бо Сонце єдине

Сидить школяр за столом у садку й виконує завдання. А завдання йому таке: «Подивись навколо себе, побач кожную річ і порівняй її з іншою річчю».

Замислився школяр. Над головою — тремтять листочки осики. Тремтять і все шепочуть, немов якусь таємницю гомонять. Немов першокласниці, що вийшли на перерву й таємниче щось розповідають одна одній.

Подивився школяр додолу, побачив два зелені листки й між ними білі квіти. Це конвалія. Ой, як схожі квітки конвалії на кришталеві дзвіночки. Здається, доторкнулись — і вони задзвенять.

Десь дзижчить бджола. А ось чути низьке гудіння — то джміль.

Заплющив очі школяр, і уявляються йому дві струни, одна тонка, а друга товста. Сидить музикант, торкається обох струн — ось із чим можна порівняти дзижчання бджоли і гудіння джмеля.

А це запищав десь комарик. Писк його тоненький-тоненький. З чим його порівняти? Мабуть, із сопілочкою, зробленою із стеблини кульбаби. Якби заграти на ту сопілочку, то було б схоже на комариний писк.

Заходить сонце. Небо на заході червоніє. Воно схоже на велике-велике макове поле. Безліч макових квіток розквітли там і всі одного кольору — рожевого. От якби дійти до того макового поля — намиливався б красою. Сонце торкнулося обрію. Сонце! Велике, багряне... З чим порівняти? Довго думав школяр. Ні з чим сонце порівняти. Бо воно — єдине. Бо тільки воно — сонце.

За В. Сухомлинським

IV. Перевірка прослуханого.

1. З чим порівняв школяр квіти конвалії?

- 1) З кришталевими дзвіночками.**
- 2) З маленькими чашечками.**
- 3) З білими намистинками.**

2. На що схожі, за уявленням хлопчика, дзижчання бджоли і гудіння джмеля?

- 1) На дві сопілки.**
- 2) На дві струни.**
- 3) На дві музики.**

3. З чим порівняв хлопчик комариний писк?

- 1) Із скрипчкою.**
- 2) Із сопілочкою, зробленою із стеблини кульбаби.**
- 3) Із писком мишеняти.**

4. Про що це оповідання?

- 1) Як хлопчик не міг придумати до слова «сонце» порівняння.**
- 2) Сонце! Велике, багряне.**
- 3) Про те, що потрібно бачити красиве в природі.**

Текст

I. Підготовка до слухання.

Слухаючи казочку, прослідкуйте, яким неслухняним був Півник.

II. Словникова робота.

Видужав — вилікувався.

Спітнів — вкрився потом.

Шубовсь — плюх.

III. Слухання тексту.

Умій почекати

Жили собі брат і сестра — Півник та Курочка. Побіг Півник у садок та й почав клювати зеленісіньку смородину, а Курочка й каже йому:

— Не їж, Півнику! Почекай, поки смородина достигне. Півник не послухався, клював та й клював і наклювався так, що насилу додому дійшов.

— Ох! — кричить Півник. — Лишенько моє! Боляче мені, сестричко, боляче!

Напоїла Курочка Півника м'ятою, приклала гірчичник, — і пройшло.

Видужав Півник і пішов у поле; бігав, стрибав, зігрівся, спітнів і побіг до джерельця пити холодну воду, а Курочка йому гукає:

— Не пий, братику, почекай, поки не прохолонеш!

Не послухався Півник, напився холодної води, — і тут почала трусити його лихоманка; насилу його Курочка додому довела.

Побігла Курочка до лікаря, прописав лікар Півникові гірких ліків, і довго пролежав Півник у ліжку.

Поки хворів Півник, вже й зима настала. Видужав він і бачить, що річка льодом укрилася. Схотілося Півникові на ковзанах покататись: а Курочка йому й каже:

— Почекай, Півнику! Дай річці зовсім замерзнути, тепер ще лід дуже тонкий, втопишся.

Не послухався Півник сестри: покотився по льоду; лід проломився, а Півник — шубовсь у воду! Тільки того Півника й бачили.

За К. Ушинським

IV. Перевірка прослуханого.

1. Чому Півник захворів?

- 1) Наївся черв'ячків.
- 2) Клював зелену смородину.
- 3) Щипав зелену травичку.

2. Як ти думаєш, чому у Півника почалася лихоманка?

- 1) Багато бігав, стрибав, спітнів.
- 2) Промочив ноги.
- 3) Напився холодної води.

3. Що можна сказати про Курочку?

- 1) Весела, необачна.

- 2) Розумна, турботлива.
 - 3) Працьовита, чесна.
4. Яке речення виражає головну думку казки?
- 1) Тільки того Півника й бачили.
 - 2) Жили собі Півник та Курочка.
 - 3) Треба вміти чекати.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Слухаючи казку, простежте, як Тарасик «упіймав» рака.

II. Словникова робота.

Задер — підняв. Заверещить — закричить.

III. Слухання тексту.

Івасик та Тарасик

Івасик ловив рибку. Все, що зловив, склав у кошочок, закинув кошочок на плечі та й іде додому. Побачив його Тарасик та й тихенько, тихенько за ним. Думає, як би витягти рибку.

Тільки Тарасик підкрався до кошочка, а Івасик почув, що хтось іззаду до кошочка добирається та й озирнувся. Тарасик одскочив, руки заклав назад, голову задер, іде, наче то не він до кошочка добирався.

Пішов Івасик далі. Йде собі спокійно, а Тарасик знову підкрався, заклав у кошочок руку та як заверещить!

Великий рак вчепився йому в палець! Бо в кошочку не тільки рибка була, а й раки. А Тарасик аж скаче, так йому болить.

Івасик обернувся, побачив та й сміється з Тарасика: «Ага! Попався!»

Насилу Івасик одчепив од пальця рака. Одчепив, поклав у кошик та й пішов собі додому. А у Тарасика палець розпух, кров з нього капає. Плаче бідний.

За М. Коцюбинським

IV. Перевірка прослуханого.

1. Куди Івасик склав все, що зловив? 1) У торбинку
- 2) У кошочок.
- 3) У кульок.

2. Про що думав Тарасик?

- 1) Як би витягти рибку.
- 2) Як би упіймати рака.
- 3) Як би забрати кошачок.

3. Чому Тарасик заверещав?

- 1) Тому що вколов палець.
- 2) Тому що рак вчепився йому в палець.
- 3) Бо побачив якусь страшну тварину.

4. Яке речення виражає головну думку?

- 1) Івасик ловив рибку.
- 2) Насилу Івасик одчепив од пальця рака.
- 3) Тарасик поплатився за те, що хотів витягнути рибку з чужого кошачка.

Текст

I. Підготовка до слухання.

Важливо якнайточніше відтворити дітям критичність ситуації, в якій опинилась риба, необхідність допомоги їй з боку людей.

II. Словникова робота.

Лаштував — складав речі.

Льодоруб — предмет, яким рубають лід, роблять ополонки. Звідусіль — з усіх сторін.

Чудував — дивувався.

Чимала — велика.

Чоло — лоб.

III. Слухання тексту.

Лісове озеро

— До нашого озерця підемо! — сказав Ігоркові тато.

— Так воно ж замерзло, — здивувався той. А татко вже лаштував рюкзак, лижі, дістав з комірчини льодоруб, з яким раніше на зимову риболовлю ходив.

— Будемо рибу ловити! — зрадів хлопець.

— Цього разу рятувати, — загадково усміхнувся тато.

І ось вони біля озерця. Хоч тут і затишно, однак мороз аж тріщить, озерце снігом замело, тільки на середині крига чиста-пречиста. Ігорьок побіг туди, заглянув крізь лід і страшенно здивувався: на нього звідусіль

дивилися... риб'ячі очі.

— Чого вони тут? — чудував Ігор.

А тато вже рубав лід. І коли зробив чималу ополонку, витер піт з чола.

— Кисню їм, синку, не вистачало...

І великі, і малі рибки пливли до ополонки, навіть вистрибували з води.

Один окунець на лід вискочив. Затіпався, застрибав, а назад ніяк не потрапить.

Ігорьок обережно взяв його і вкинув до ополонки.

— Живи! — сказав.

За А. Давидовим

IV. Перевірка прослуханого.

1. Куди зібрався йти батько з сином?

- 1) До озерця.
- 2) На ставок.
- 3) На річку.

2. Що найдужче вразило Ігоря на озері?

- 1) Чиста-пречиста крига.
- 2) Риб'ячі очі.
- 3) Товстий шар снігу.

3. Для чого тато прорубав великі ополонки?

- 1) Щоб ловити рибу.
- 2) Щоб купатися.
- 3) Щоб рятувати рибу.

4. Яке речення виражає головну думку тексту?

- 1) Кисню їм, синку, не вистачало.
- 2) Один окунь на лід вискочив.
- 3) Потрібно захищати і берегти природу.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Послухайте оповідання, яке написав А. М'ястківський. Подумайте, чому голку назвали Мудрою?

II. Словникова робота.

Проворна — вміла, спритна.

Мудрий — дуже розумний, той що все знає, вміє.

III. Слухання тексту.

Мудра голка

Марійка любила дивитись, як мама вишиває квіти. Червона нитка до зеленої, до жовтої... Так гарно виходить...

— Мамо, дай мені голку, полотна і ниток. Я теж хочу вишивати, — якось попросила Марійка.

— Ти ще мала, пальчики поколеш.

— От і не мала, от і не поколю! — запевнила дівчинка. — Хіба я не знаю, що не пальчики, а полотно треба колоти?

— Ну, добре. — Мама відрізала ножицями шматок білого полотна, дала голку, нитки.

Раз кольнула Марійка, вдруге. І тут нитка заплуталась.

Марійка розплутувала вузлики і думала: «Мама мудрою голкою вишивала, а мені дала погану. От піде вона до крамниці, візьму її голку і теж гарний рушник вишию...»

Пішла мати до крамниці. Марійка мерщій за мудру голку, за полотно. Та не встигла й двічі кольнути, як гострий біль пронизав пальчик. На очах виступили сльози.

— Мудра, а така колюча!.. — сердилась дівчинка на материну голку.

— Чого заплакана, Марійко? — повернувшись, запитала мати.

— Рушничок вишивала. Думала, твоя голка мудра, що такі гарні квіти гаптує... А вона колеться.

— Всяка голка проворна, коли вона в мудрих пальцях. Бери-но полотно, та не поспішай, а дивися, як треба...

Надвечір Марійка з матір'ю вишили першу волошку.

— То хто мудрий? — усміхнулась мати. — Голка чи пальчики?

А. М'ястківський

IV. Перевірка прослуханого.

1. За чим спостерігала Марійка?

- 1) За квітами.
- 2) Як мама вишиває квіти.
- 3) Як мама підбирає нитки.

2. Чому була заплакана Марійка?

- 1) Їй було сумно.

2) Вона поколола пальчики.

3) Бо нитки заплутались.

3. Послухайте речення: Надвечір Марійка з матір'ю вишили першу волошку. Пригадайте, коли це було?

1) Це було на початку оповідання.

2) Це було в середині оповідання.

3) Це було в кінці оповідання.

4. Послухайте речення. Яке з них передає основну думку оповідання?

1) Мама мудрою голкою вишивала, а мені дала погану.

2) Усяка робота любить беручих і терплячих.

3) Мудра голка та, яка все розуміє.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Читайте оповідання емоційно, створюючи привабливий образ хлопчика. Намагайтесь викликати у дітей захоплення ним.

II. Словникова робота.

Лопух — бур'ян, рослина з великими листками.

Схованка — місце, де можна сховатись.

III. Слухання тексту.

Хлопчик та їжак

Шестирічний Коля, схилившись, заглядав під широкий лопух. Я підійшов ближче.

— Можна і мені подивитись?

Коля приклав до губів палець:

— Цс-с-с! Тихо, він спить, — прошепотів.

— Хто?

Хлопчик мовчки показав на лопух. Я нахилився і побачив їжака. Він, згорнувшись у клубок, мабуть, спав. В колючій шубі йому нічого боятися.

— Молодець! — прошепотів я хлопчині. — Хай відпочиває.

— Може, він після роботи. Втомився.

— А коли прокинеться, ти його додому забереш? — спитав я.

Хлопчик покрутив головою.

— Що йому в нас робити? А без діла пропаде, — як дорослий відповів

мені.

— Ти любиш тварин?

— Люблю на них дивитися. Досі я ще ніколи не бачив живого їжака. Хай собі спить.

І ми полишили їжакову схованку.

Г. Поволоцький

IV. Перевірка прослуханого.

1. Куди заглядав Коля?

1) Під паркан.

2) Під лопух.

3) Під ліжку.

2. Що робив їжачок під лопухом?

1) Снідав.

2) Полював.

3) Спав.

3. Чому спав їжачок на думку хлопчика?

1) Втомився.

2) Любив спати.

3) Не мав що робити.

4. Чому не взяв Миколка їжачка додому?

1) Не захотів.

2) Без діла пропаде.

3) Не любив тварин.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Читайте оповідання виразно й небайдуже, намагаючись донести до дітей красу і різноманітність життя природи, викликати в них любов до неї й бажання захищати.

II. Словникова робота.

Хутчіш — швидко.

Заквапився — поспішив.

Навпочіпки — навприсядки.

III. Слухання тексту.

Дах над мурашником

— Мамочко, дай мені хутчіш парасольку, — ще з порога заквапився Дмитрик. — На дворі такий дощ! Просто злива. Він заважає їм працювати.

— Кому заважає працювати? Що там трапилось? — запитала мама.

— Скоріш же, мамочко, а то дощ їх позаливає!

— Ну візьми, візьми там на вішалці, — дозволила мама, а сама подивилася у вікно, куди ж це пішов Дмитрик.

З парасолькою у руці хлопчик швиденько перетнув подвір'я і під парканом присів навпочіпки. Там був мурашник. Проте біля нього — жодної комахи. Всі поховалися від дощу у свій підземний палац. Хлопчик розкрив парасольку і поставив її на землі.

По парасольці забарабанив дощ.

Невдовзі із мурашника одна за одною почали виповзати мурашки. Для них уже дощ перестав. Знайомими доріжками поповзли вони у своїх справах.

Дмитрик міцно тримав над мурашником парасольку і спостерігав за рухом кожної мурашки. Йому здавалося, що він працює разом з ними.

Г. Поволоцький

IV. Перевірка прослуханого.

1. Якою була погода надворі?

- 1) Сонячна.
- 2) Падав сніг.
- 3) Йшов дощ.

2. Чому не можна було побачити жодної комашки біля мурашника?

- 1) Мурашки спали.
- 2) їх хтось налякав.
- 3) Поховались від дощу.

3. Що можна сказати про Дмитрика.

- 1) Сміливий.
- 2) Турботливий.
- 3) Мудрий.

4. Якою є головна думка цього оповідання?

- 1) Бути спостережливим.

- 2) Піклуватися про найменших наших друзів.
- 3) Поважати старших.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Читайте оповідання виразно, емоційно, викликаючи у дітей позитивний настрій і доброзичливе ставлення до працюючого хлопчика.

II. Словникова робота.

Відтяв — лопатою відрубав корінці.

III. Слухання тексту.

Саджанець

Навесні день такий довгий, що бігаєш, бігаєш і не набридне. Яюсь, бігаючи по подвір'ю, Ваня перечепився і впав, аж покотився. Тим перечепом був пеньок. Хлопчик розсердився. Цього разу він вирішив викорчувати перечепу. Взяв у хліві лопату і почав його відкопувати. Спочатку обкопав довкола, відтяв ще тоненькі корінчики, розхитав пенька і поволі витягнув з ямки.

— Молодець, Ванько, тепер і спочити не гріх, — почув сусідчин голос. Вона, перехилившись через тин, спостерігала за його працею.

— Добридень, тітко Христе! Чіпляється, то я його й викорчував.

— А в цю ямку посади нове деревце.

— А де ж я його візьму?

— Я тобі дам, у мене є саджанець груші, — і тітка пішла на своє подвір'я. Невдовзі вона вернулася.

— Ось, візьми. Хай росте висока та родюча. Хлопчик подякував тітці, розправив корінці, поставив саджанець у ямку, засипав її землею і легенько притоптав. А потім полив деревце.

І подумав: «Ось як уродить — понесу тітці Христі груш».

Г. Поволоцький

IV. Перевірка прослуханого.

1. Що трапилось з хлопчиком, коли він бігав по подвір'ю?

1) Посковзнувся.

2) Перечепився за пеньок і впав.

3) Перевернувся.

2. Що зробив з пеньком хлопчина?

1) Витяг з ямки.

2) Обійшов стороною.

3) Закидав землею.

3. Як оцінила вчинок Івана сусідка Христя?

1) Насварила.

2) Похвалила.

3) Засміялась.

4. Що запропонувала тітка хлопчику?

1) Засипати ямку землею.

2) Посадити на тому місці кущі.

3) Посадити нове деревце.

Текст

I. Підготовка до слухання.

Намагайтесь якнайточніше розкрити характери героїв оповідання, викликати позитивну оцінку дітьми вчинка третього хлопчика.

II. Словникова робота.

Пояснення слів:

злива, негода, захмарило.

III. Слухання тексту за В. Сухомлинським.

Красиві слова і красиве діло

Серед поля стоїть маленька хатинка. Її побудували, щоб у негоду люди могли сховатися й пересидіти в теплі.

Одного разу серед літнього дня захмарило й пішов дощ. А в лісі в цей час було троє хлопців. Вони сховалися в хатинці й дивилися, як з неба ллє, мов з відра.

Коли це бачать: до хатинки біжить ще один хлопчик. Незнайомий.

Мабуть, з іншого села.

Одежа на ньому була мокра, як хлющ. Він тремтів од холоду.

І ось перший із тих хлопців, що сиділи в сухому одязі, сказав:

— Як же ти змок на дощі. Мені жаль тебе... Другий теж промовив красиві

й жалісливі слова:

— Як страшно опинитись в зливу серед поля. Я співчуваю тобі...

А третій не сказав ні слова. Він мовчки зняв із себе сорочку й дав її змоклому хлопчикові. Той скинув мокру сорочку й одягнув суху.

Гарні не красиві слова.

Гарні — красиві діла.

IV. Перевірка прослуханого.

1. Де стояла хатинка?

1) В саду.

2) В лісі.

3) В полі.

2. Яким був незнайомий хлопчик?

1) Веселим.

2) Змоклим.

3) Безжурним.

3. Що зробив третій хлопчик?

1) Тихо сидів в хатині.

2) Спостерігав за дощем.

3) Скинув свою сорочку і дав незнайомцю.

4. Про що це оповідання?

1) Про мужність.

2) Про дружбу.

3) Про добрі вчинки.

Текст

I. Підготовка до слухання.

Перед читанням проведіть бесіду про те, чи завжди діти допомагають своїм батькам, чи є в них домашні обов'язки?

II. Словникова робота.

Пояснення значення слів:

заступом, притрушував, зарясніла, тупцяє, згодом-перегодом, кортіло.

III. Слухання тексту за Григорієм Храпачем.

Вишенька вродила

Івасик ямку заступом копав, корінчики землею присипав і листям опалим навкруги притрушував, щоб деревцеві в морози тепло було. На другу весну вишенька зарясніла цвітом — очі в себе вбирала, пахощі навкруги розсипала. Бджоли з усіх усюд зліталися збирати мед. Ось на вишеньці з'явилися ягоди — зелені кульки. Згодом-перегодом вони почервоніли. Івасик їх нарвав повну жменю. Пригостив маму, татка, сестричок. Але йому ще кортіло поділитися з кимось своєю радістю: вишенька ж уродила... Виглянув Івасик на вулицю. Дорогою, бачить, тупцяє бабуся, зовсім-зовсім незнайома. Хлопчик рушив їй назустріч.

— Вгощайтесь, будь ласка. Добридень вам! Старенька також привіталася, скуштувала кілька ягід і сказала:

— Красно дякую твоїм, дитино, батькові-матері! Пішла бабуся. Івасик став і задумався: «Бабця дякує таткові, мамі. Чи не тому, що я доглядав маленьку вишеньку?»

Г. Храпач

IV. Перевірка прослуханого.

1. Що доглядав Івасик?

- 1) Сливу.
- 2) Вишеньку.
- 3) Берізку.

2. Яким ти уявляєш хлопчика?

- 1) Працьовитим.
- 2) Ледарем.
- 3) Неохайним.

3. Кого зустрів Івасик?

- 1) Товариша.
- 2) Дівчинку.
- 3) Бабусю.

4. Яке речення є головною думкою твору?

- 1) Івасик мав щедре чуйне серце.
- 2) Івасик був добрим сином.
- 3) Від доброти і щедрості ясніє світ.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Поміркуйте, з ким не буде дружити Нюра? Чому вона дійшла до такого висновку?

II. Словникова робота.

Пояснити слова:

задавака, хитруля, брехуха, задирака.

III. Слухання тексту.

У новій школі

У новій школі Нюра нікого не знала. Тому все придивлялась до учнів, до вчительки, до класу.

Якось на великій перерві підійшла до неї однокласниця Галя і питає:

— Ти ще ні з ким не дружиш?

— Ні, — відповіла Нюра.

— І я ні з ким не дружу, — зітхнула Галя. — Погані у нас в класі дівчатка: Ленка — задавака, Вірка — хитруля, Надька — брехуха, Ірка — задирака... Майже всіх дівчат класу перебрала Галя — всі погані виявились. Лиш про себе нічого не сказала.

— Просто не знаю, з ким ти зможеш у нас дружити.

— Не турбуйся, — відповіла їй Нюра. — З ким я дружитиму, я ще не знаю. Зате знаю, з ким мені не треба дружити.

0. Буцень

IV. Перевірка прослуханого.

1. Як вела себе Нюра в новій школі?

1) Придивлялася до оточуючих.

2) Гуляла по коридору.

3) Гралася з однокласницями.

2. Хто перший підійшов до Нюри?

1) Галя.

2) Віра. .

3) Надійка.

3. Що про себе розказала Галя Нюри?

1) Вона хороша учениця.

2) Нічого не сказала.

3) Вона хороша подруга.

4. Як ви гадаєте, з ким не буде дружити Нюра?

- 1) З Галею.
- 2) З іншими дівчатами класу.
- 3) Ні з ким не буде дружити.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Послухайте уважно текст. Запам'ятайте дійових осіб. Хто є головною дійовою особою? Чому вчить нас це оповідання?

II. Словникова робота.

Басейн — водойма, зроблена людьми для плавання.

III. Слухання тексту.

Бджілка

Коли дітей вивели після сну на прогулянку, всі вони заспішили до басейну, який вилискував проти сонечка перед входом у дитсадок. Під вечір вода в басейні нагрілася, як чай, і вихователька дозволила побовтатись в ній, скільки кому заманеться.

Володя взяв прутика, прив'язав до нього нитку з папірцем на кінці — і вийшла чудова вудочка. Володя хотів закинути вудочку у воду і враз побачив бджілку. Бджілка безпорадно перебирала лапками. Крильця в неї намокли, і вона не змогла злетіти.

Володя підставив їй прутика, але зморена бджілка не мала сили вибратися на нього. Тоді Володя взяв її просто на долоню.

— Що ти робиш! Вона ж ужалить! — загукали діти. Але бджілка була зовсім смирна. Почувши під лапками опору, вона розправила крильця. А коли вони підсохли, махнула ними і зникла в повітрі.

Хлопчиків було радісно, що врятував бджілку.

Наступного дня в дитячому садочку давали до чаю мед.

«Певне, й моя бджілка його носила», — подумав Володя, і мед видався йому смачним, як ніколи.

В. Артемонова

IV. Перевірка прослуханого тексту.

1. Коли діти вийшли на прогулянку?
- 1) Після сну.

- 2) Перед тим, як іти спати.
- 3) Зранку.
2. Яка була бджілка?
 - 1) Лінива.
 - 2) Маленька і не вміла літати.
 - 3) Мокра і зморена.
3. Що зробив Володя?
 - 1) Взяв бджілку на долоню.
 - 2) Накрив бджілку долонею.
 - 3) Прогнав бджілку.
4. Яка головна думка оповідання?
 - 1) Потрібно берегти природу і природа буде вдячна тобі.
 - 2) Потрібно берегти тільки бджілок, бо вони носять мед.
 - 3) З бджілками потрібно поводитись обережно, бо вони можуть ужалити.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Ліс... Які незвичні тут жителі. Скільки всіляких дивовижних пригод та історій трапляється. Ось одну таку незвичайну пригоду розповідає Б. Вовк. Слухайте.

II. Словникова робота.

Узлісся — смуга на краю лісу.

III. Слухання тексту.

Горобина

Восени біг узліссям олень. Аж чує раптом:

— Олешку, Олешку, — шелестить листям струнке деревце, — покуштуй червоної горобини.

Зупинився олень, покуштував.

— Гарна ти на вигляд, горобино, а гірка. Так мовив і далі побіг олень.

Зажурилася горобина. А тут, бачить, на узлісся ведмідь вийшов.

— Мишко, Мишко, — листям шелестить струнке деревце, — моєї горобини червоної покуштуй.

Ведмідь також покуштував.

— Ні, — каже, — хоч ти гарна, а гірка. Не мед.

Знову зажурилася горобина. Журиться, аж ось чує, ще хтось іде. Не просто йде — снігом сипле.

— Чого це ти сумуєш? — питає в горобини Дід Мороз. — Чого зажурена?

— Як же мені не сумувати, Морозе? Олень узліссям біг, моїх плодів покуштував — гіркі, каже. Пригостила ведмедя — і він те саме: «Гірка ти, горобино». От я і журюся.

— Не сумуй, — втішив горобину Мороз.

— Можна цій біді зарадити.

І дмухнув на червоні кетяги, приморозив. Снігурі з гілки на гілку стрибають. Горобиною ласують. Смачна. Солодка. Є птахам пожива на зиму. А чому так сталося? Дід Мороз допоміг. Спасибі йому.

Борис Вовк

IV. Перевірка прослуханого.

1. В яку пору року відбуваються події, описані в оповіданні?

- 1) Весною.
- 2) Взимку.
- 3) Восени.

2. Що сказали олень і ведмідь, коли покуштували ягоди горобини?

- 1) Гарна ти на вигляд, горобино, а гірка.
- 2) Яка смачна горобина!
- 3) Я люблю горобину.

3. Що зробив з горобиною Дід Мороз?

- 1) З'їв.
- 2) Приморозив.
- 3) Зірвав.

4. Якою потім стала горобина?

- 1) Солодкою.
- 2) Гіркою.
- 3) Кислою.

Текст

I. Підготовка до слухання.

— Чому молода ластівочка не полетіла в теплі краї? (Читайте оповідання небайдуже, намагайтесь відтворити емоційні стани персонажів, їх переживання).

II. Словникова робота.

Повітка — відкритий з однієї чи двох сторін сарай.

Здійнятись — злетіти.

Табунець — гурт.

Чималим — великим.

III. Слухання тексту.

Ластівка з перебитим крилом

Після гарячого літнього дня заgrimіла гроза. Пішла злива. Вода залила ластів'яче гніздо, що приліпилося до стіни старої повітки. Розвалилося гніздечко, повипадали пташенята. Вони вже вбралися в пір'ячко, але ще не вмiли літати. В'ється ластівка над дітками, кличе їх під кущ заховатися.

Кілька днів жили пташенята під кущем. Ластівка носила їм їжу. Вони збивались до купи і ждали маму.

Ось уже четверо діток навчились літати й порозлітались. А одне сидить і не може здійснитись. У нього перебите крило. Як випало з гнізда, покалічилось.

До осені жило поранене пташеня під кущем. Його доглядала мати. А коли настав час відлітати в теплий край, ластівки зібралися чималим табунцем, сіли на кущ, і довго чулось тривожне попискування.

Відлетіли пташки в теплий край. Зосталась молода ластівочка з перебитим крильцем. Я взяв її і приніс додому. Вона довірливо притулилась до мене. Я посадив її на віконце. Ластівка дивилась в синє небо. Мені здалося, що в неї на очах тремтять сльози.

V. Сухомлинський

IV. Перевірка прослуханого.

1. Що трапилось з ластів'ячим гніздом?

- 1) Впало від сильного грому.**
- 2) Його залила вода і воно розвалилось.**
- 3) Знесло сильним вітром.**

2. Чому одне пташеня не навчилось літати?

- 1) У нього було перебите крило.**
- 2) У нього переламана ніжка.**
- 3) Тіло ще не вкрилось пір'ячком.**

3. Що далі сталося з пораненим пташеням?

1) Його вилікували і пташеня полетіло з усіма в теплі краї.

2) Його до осені доглядала мама-ластівка.

3) Загибло.